

UDVALGSSEKRETARIATET

NOTAT

OM FREMMØDE TIL UDVALGSMØDER

FOLKETINGET

Sammenfatning:

Notatet lægger foranlediget af foreløbige drøftelser i Udvalget for Forretningsordenen og Præsidiets op til en drøftelse om fremmødet til udvalgsmøder på udvalgsformandsmødet den 10. april 2013. Notatet beskriver en række faktorer, som kan indgå under en sådan drøftelse.

6. marts 2013

Ref.: 05-000758-49

1. Indledning

Udvalget for Forretningsordenen foretog på sit møde den 12. december 2012 en foreløbig drøftelse af udvalgsmødedeltagelsen, og Præsidiets drøftede fremmødet til udvalgsmøder på et møde den 20. februar 2013.

Det blev under møderne i Udvalg for Forretningsordenen og Præsidiets bl.a. nævnt, at et lavt fremmøde især var problematisk under udvalgenes modtagelse af deputationer.

Et lavt fremmøde kan dog også være et dårligt signal at sende i andre sammenhænge f.eks. samråd med ministre og udvalgsarrangementer som høringer, studieture og besøg til udvalget.

Et evt. generelt fald i fremmødet til udvalgsmøder kan muligvis ses i sammenhæng med øget arbejdsmængde og -tempo for folketingsmedlemmerne samt medlemmernes prioritering af andre dele af folketingsarbejdet end det traditionelle udvalgsarbejde, f.eks. de dele, som relaterer sig til medier, men andre forhold kan formentligt også spille ind.

Nedenfor er beskrevet en række faktorer, som kan indgå under en drøftelse på udvalgsformandsmødet om fremmødet til udvalgsmøder.

2. Fremmødet til udvalgsmøder

Udvalgsmedlemmer har ikke mødepligt. Udvalgssekretariatet fører ikke statistik over fremmødet til udvalgsmøder, og fremmødet bliver ikke registeret i udvalgenes protokol. Det er Udvalgssekretariatet indtryk, at fremmødet til udvalgsmøder generelt har været faldende de seneste år. Udvalgsmøder med meget få deltagere såvel under deputationer som samråd forekommer.

Der kan efter folketingsvalget i 2011 og det dermed følgende regeringskift være sket forskydninger i omfanget af de enkelte udvalgs aktiviteter, som kan have betydning for, om fremmødet i de enkelte udvalg er steget eller faldet.

Udvalgssekretariatet bekendt stammer seneste undersøgelse af mødedeltagelsen i udvalgene fra folketingsåret 1992-93, jf. Henrik Jensen, Arena eller aktører – En analyse af Folketinget stående udvalg (1995). Det fremgår heraf, at det gennemsnitlige antal mødedeltagere for næsten alle udvalg ligger omkring 8 eller derover. Antallet af udvalgspladser i udvalgene (dvs. udvalgsmedlemmer samt stedfortrædere) var på daværende tidspunkt - bortset fra 3 udvalg - 28 eller 29.

3. Antallet af stående udvalg og disses størrelse

Folketinget har senest i 2011 drøftet og taget stilling til antallet af stående udvalg og disses størrelse.

Det fremgår af Udvalget for Forretningsordenens betænkning og indstilling af 11. maj 2011 (B 135, 2011-12, 1. samling), at Folketingets Præsidium havde gjort sig en række overvejelser om behovet for en reform af udvalgsstrukturen. Overvejelserne fandt sted på baggrund af et oplæg fra administrationen, som indeholdt et idekatalog om bl.a. udvalgsinddelingen, udvalgenes opgaver og antallet af udvalgsmedlemmer. Gruppeformændene havde imidlertid givet klart udtryk for, at der ikke var ønske om en større reform af udvalgsstrukturen.

B 135 indeholdt i overensstemmelse hermed kun forslag om oprettelsen af et Ligestillingsudvalg og et Udvalg for Landdistrikter og Øer samt nedlæggelse af Det Politisk-Økonomiske Udvalg. B 135 blev enstemmigt vedtaget af Folketinget den 19. maj 2011, og Folketinget har dermed p.t. 26 stående udvalg.

B 135 indeholdt endvidere bl.a. på baggrund af drøftelser på gruppeformandsmøder forslag om, at stedfortræderordningen for de stående udvalg blev ophævet samt en tilsvarende udvidelse af antallet af ordinære medlemmer af de stående udvalg.

Baggrunden herfor var, at der i det daglige udvalgsarbejde ikke blev skelnet mellem ordinære medlemmer og stedfortrædere. Stedfortrædere havde ret til at deltage i udvalgsarbejdet på linje med udvalgsmedlemmer, dog uden stemmeret og uden ret til at fremsætte udtalelse i betænkninger. Udadtil kunne det imidlertid have betydning for de enkelte folketingsmedlemmer, om de var egentlige udvalgsmedlemmer eller alene stedfortrædere i et udvalg.

Da de stående udvalg hidtil typisk havde haft 12 stedfortrædere blev antallet af ordinære medlemspladser med vedtagelsen af B 135 øget tilsvarende, dvs. til i alt 29 medlemmer - dog bortset fra de fire udvalg, der ikke hidtil havde haft stedfortrædere (UFO, FIU, IFU og UVP).

De 26 stående udvalg har dermed i dag i alt 710 udvalgsposter til fordeling blandt Folketingets 179 medlemmer. Hertil kommer fordelingen af en række poster i andre udvalg og delegationer m.m.

4. Udvalgenes mødetidspunkter

De stående udvalg har et fast ugentligt mødetidspunkt, hvor der normalt afholdes udvalgsmøde i Folketingets mødeperiode. Udvalgenes mødetidspunkter er kun i begrænset omfang sammenfaldende og falder ikke sammen med de tidspunkter, hvor folketingsgrupperne normalt afholder gruppemøder. Udvalgsmøder afholdes med respekt for afstemningerne i salen, og et udvalg afholder ikke møder, når en sag vedrørende udvalgets sagsområde bliver forhandlet i salen.

Udvalgsmedlemmerne har dermed et rimeligt godt grundlag for at inddrage udvalgsmøderne i kalenderplanlægningen. Det bemærkes dog, at mødeindkaldelser for udvalgsmøder normalt først udgives ugen før udvalgsmødet, og at dagordenspunkterne for de enkelte udvalgsmøder ikke kendes før da. En opgradering af dokumentsystemet pr. 1. januar 2013 muliggør dog, at mødeindkaldelser kan udgives for udvalgsmøder flere uger frem. Nyheder om åbne samråd kan udgives, når tidspunktet for samråd er fastlagt. Mange udvalg arbejder også med forskellige former for kalenderoversigt om udvalgets kommende møder og aktiviteter.

For enkelte udvalg kan det være et problem, som kan have betydning for fremmødet, at udvalgsmøder ikke kan afholdes på udvalgets faste mødetidspunkt, fordi ministeren er forhindret i at afholde samråd på dette tidspunkt.

5. Udvalgenes arbejdsformer

En væsentlig del af udvalgsarbejdet består af standardiserede sagstyper som f.eks. samråd, modtagelse af deputationer og behandling af lov- og beslutningsforslag. Disse sager afvikles efter faste og indarbejdede procedurer, som er med til at sikre en effektiv afvikling, men som måske ikke altid tilfører udvalgsmedlemmerne nyt. Det er endvidere karakteristisk, at disse sager som udgangspunkt ikke behandles af udvalget på udvalgets eget initiativ. Det bemærkes, at selv om samrådsspørgsmål stilles på udvalgets vegne, sker det ofte på initiativ af et eller få udvalgsmedlemmer.

Udvalgene har dog også mulighed for på eget initiativ at afholde andre typer møder og arrangementer, som f.eks. lukkede ekspertmøder, hvilket også sker, men dog i et begrænset omfang.

En meget stor del af udvalgenes arbejde foregår i skriftlig form uden om udvalgmøderne, f.eks. spørgsmål til skriftlig besvarelse og svar herpå, stillelse af samrådsspørgsmål, modtagelse af skriftlige henvendelser og indlevering af indstillinger og betækningsbidrag til lov- og beslutningsforslag. Der foregår kun i mindre grad en egentlig politisk drøftelse i udvalgene.

6. Beslutningsprocedurer i udvalgene

Beslutningsprocedurerne i udvalgene har i praksis udviklet sig i pragmatisk retning, og fremmødet til udvalgene har - i modsætning til salen - i realiteten ingen betydning for udvalgenes beslutningsevne.

Et udvalg er, jf. forretningsordenens § 7, stk. 4, beslutningsdygtigt, når over halvdelen af dets medlemmer er til stede.

I praksis bliver der imidlertid meget sjældent afholdt egentlige afstemninger i udvalgene. I så fald er det almindelig praksis, at man accepterer stemmer afgivet af udvalgsmedlemmer, der ikke fysisk er til stede (stolene tæller). Det vil sige, at et medlem – oftest ordføreren i den pågældende sag – der er til stede, kan tegne alle sin folketingsgruppes medlemmer i udvalget. Og det vil normalt også blive accepteret, at et medlem fra et regeringsparti repræsenterer de øvrige regeringspartiers medlemmer i udvalget. Normalt accepteres også tilkendegivelser fra fraværende medlemmer, hvis de er givet til udvalgsformanden før mødet.

7. Udvalgsformandens rolle

Af Vejledning til formænd for Folketingets stående udvalg (juli 2012) fremgår, at udvalgsmanden har en væsentlig rolle i forhold til udvalgets udadvendte aktiviteter, hvor udvalget er Folketingets ansigt udadtil. Det gælder f.eks. i forbindelse med rejser og besøg og de dele af udvalgmøderne, som offentligheden har adgang til, eller som indebærer gæster til udvalget, f.eks. åbne samråd, deputationer og høringer.

For så vidt angår udvalgenes modtagelse af deputationer, fremgår det nærmere af vejledningen, at udvalgsformanden bør tilstræbe, at deputationer får mulighed for og tid til inden for de givne rammer at afgive deres synspunkter og informationer til udvalget og efterlades med et indtryk af at være godt modtaget af Folketinget. Der fremgår endvidere, at der under foretræder bør være et rimeligt fremmøde i udvalget.

Det fremgår om samråd af vejledningen, at det er udvalgsformandens opgave at sørge for, at et samråd afvikles så effektivt som muligt for såvel udvalget

som ministeren, og således at spørgeren får svar på sit samrådsspørgsmål, og (ved åbne samråd) at tilhørere og seere får et godt udbytte af samrådet.